

Projektarbejde med børn i daginstitutionen

Fra fascination til fordybelse

Af Alice Kjær

Indhold

Forord	5
Indledning	9
Projektarbejde og læringssyn	10
Fordybelse	12
Fokus på kropslighed og anerkendelse	12
Projektmetoden giver arbejdsglæde og faglig tilfredsstillelse	13
Projektarbejdet kan dokumenteres og evalueres	13
Kapitel 1 • Valg af tema	16
Hvad er et tema?	17
Hvordan finder man et tema?.....	19
Stil skarpt på et tema	22
Kapitel 2 • Før man starter et projekt	24
Hvordan skabes en struktur i hverdagen, så projektarbejdet bliver muligt?.....	25
Hvilke børn og voksne skal deltage og hvor mange?	27
Hvordan afsættes tid til forberedelse, dokumentation og refleksion?	28
Hvor skal dokumentationen placeres?	29
Kapitel 3 • Projektets praktiske forberedelse	30
Forberedelse fra gang til gang.....	31
De fysiske rammer.....	31
Introduktion til temaet	34
Kapitel 4 • Så går vi i gang!	36
Udfordringer – vejen til fordybelse	37
Projekt "ænder".....	38
Projekt "hjerter"	59
Projekt "klodser".....	74
Børn og voksnes læring	83

Kapitel 5 • Pædagogens rolle	86
Pædagogen som deltagende, distancerende, forstående og rammesættende	87
Forskellige roller	88
Spørgsmålstyper	92
Dokumentation	94
Kapitel 6 • Projektfrustration	
– årsager og handlemuligheder	98
Når et tema skal findes	99
Når der mangler udfordringer	100
Strukturering af en projekttid	101
Afslutning	103
Appendiks	105
Litteratur	107
Om forfatteren	109

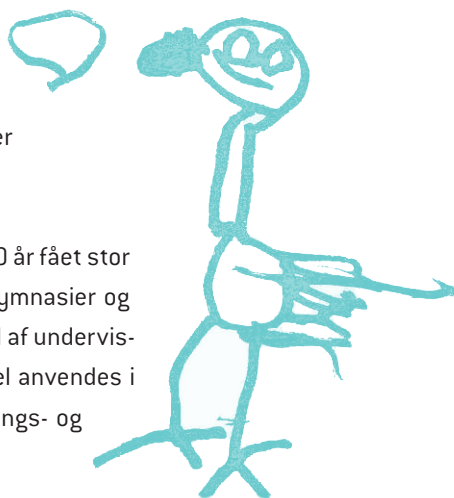
Forord

Med denne bog ønsker jeg at videregive nogle af de erfaringer, jeg har haft med at arbejde projektorienteret med børn i børnehuset Tiziana i Aalborg. Det er en institution, som pædagogisk og arkitektonisk er inspireret af institutionerne i Reggio Emilia i Norditalien. Her anvendes projektarbejdsformen som en metode til, at børn kan fordybe sig i noget, der optager dem. I bogen beskrives forskellige projekter dels gennem fotos, tegninger og udsagn af og med børn, dels gennem egne overvejelser over forløbene.

I Reggio Emilia i Norditalien er projektarbejde i daginstitutioner meget udbredt. Her har man gennem mange år fordybet sig i temaer sammen med børn, netop fordi det her anses som den metode, der nærer børns læring og udvikling bedst.

Projektarbejdsformen har herhjemme i de seneste 20 år fået stor udbredelse overalt i samfundet. På universiteter, gymnasier og folkeskoler benytter man projektarbejdet som en del af undervisningen. Men projektfomen kan også med stor fordel anvendes i det pædagogiske arbejde med mindre børns udviklings- og læreprocesser.

Der er skrevet meget lidt om, hvordan man konkret kan arbejde projektorienteret med mindre børn. En af grundene hertil kan være en bekymring for, at projekter blot kopieres fra én børnegruppe til en anden. Bag projektfomen ligger imidlertid en metode, som bygger på et bestemt menneske- og læringssyn. Andres arbejde med et tema kan ifølge dette læringssyn ikke kopieres – kun inspirere – netop fordi ethvert projekt er båret af den specifikke børnegruppes fascinationer, spørgsmål og interesse i temaet. To forskellige børnegrupper, der arbejder med det samme tema, har som oftest vidt forskellige vinkler på dette tema. Eksempelvis har jeg gennem årene arbejdet med temaet "ænder" flere gange. Hver gang har der været fokus på noget forskelligt, fordi det, børnene var interesseret i og spurgte om, var forskelligt. Derfor måtte de også udfordres forskelligt, og hver gang blev projektet helt unikt.

Bogen handler om de muligheder, som projektarbejdet kan tilføre det pædagogiske arbejde. I bogen beskrives konkrete eksempler på, hvordan mindre børn gennem undersøgelser, skabende arbejde, dialoger og eksperimenter kan gå på opdagelsesrejse i et tema. Målet er, at børnene gennem fordybelse får en dybere viden og indsigt i noget, der optager dem.

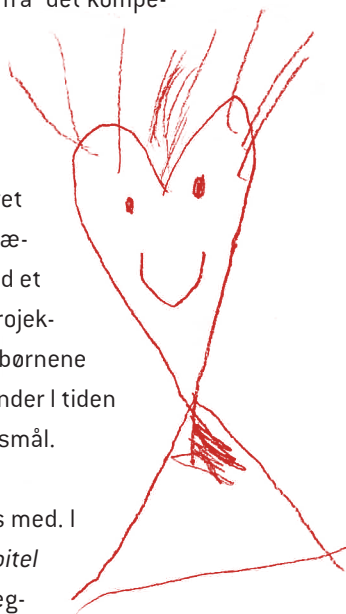
Der er i dag skærpet fokus på at sætte ord og begreber på det pædagogiske arbejde med børn. Specifikt i dagtilbud kræves, at man via læreplaner synliggør, hvordan man tilrettelægger, gennemfører, dokumenterer og evaluerer arbejdet med børns kompetencer og læreprocesser. Her repræsenterer projektarbejdet en mulighed for, at man rent praktisk i de konkrete handlinger kan fordybe sig i et tema ud fra "det kompetente barn".

Idéen til bogen udspringer dels af, at jeg selv manglede en inspirationsbog, da jeg startede mine første projekter, dels af de mange spørgsmål, jeg ofte er blevet stillet, når jeg har givet oplæg om projekter. Det har været spørgsmål som: "Hvordan kommer man i gang med et projekt?" "Hvilke børn deltager?" "Hvor ofte foregår projektarbejdet?" "Hvordan finder I et tema?" "Hvordan kan børnene bevare interessen for et tema så længe?" Og: "Hvor finder I tiden til det?" I bogen vil jeg forsøge at besvare disse spørgsmål.

Hovedelementet i et projekt er det tema, der arbejdes med. I *kapitel 1* introducerer jeg, hvad et tema kan være. I *kapitel 2* beskrives de forberedelser og den praktiske planlægning, der er nødvendig, *før* man går i gang med et projekt.

Der kan ikke gives en eksakt opskrift på, hvordan man skal gribe projektarbejdet an. Men der er nogle pædagogiske overvejelser, beslutninger og refleksioner, der er vigtige at gøre, inden man går i gang.

For at kunne bevare interessen for et tema, er det nødvendigt at forberede sig fra gang til gang. *Kapitel 3* handler om de forberedelser, der er vigtige at foretage *under* et projektforløb. Det kan være indretning af de fysiske rammer, at skabe stemninger, samt hvordan børnene introduceres til projektet fra gang til gang. I *kapitel 4* beskrives tre længerevarende projekter med fire- til seksårige børn. Med udgangspunkt i temaerne "ænder", "hjerter" og "klodser" gives der eksempler på, hvordan børnene har arbejdet med temaerne og udtrykt sig på mange forskellige måder og gennem mange forskellige

materialer. Som en opsamling på dette kapitel er der lavet en liste over idéer, der kan virke som inspiration i projekter med andre temaer.

I *kapitel 5* forsøger jeg at svare på, hvad der kræves af den voksne for at udfylde den rolle, som projektmetoden lægger op til. Pædagogen må først og fremmest søge at forstå, hvad børn forstår og tænker om et tema. For at finde frem til dette, må den voksne indtage forskellige roller. Hun må lytte, iagttage og dokumentere, hvad børnene gør og siger. I kapitlet beskrives pædagogens roller med begreberne: at være foran, ved siden af og bagved børnene.

Den energi og gnist, man går ind i et projekt med, kan indimellem forsvinde, og man kan opleve perioder af frustration undervejs. I *kapitel 6* giver jeg derfor eksempler på årsager til frustration, og hvordan man kan handle for at få energien tilbage og lyst til at fortsætte.

Bogen henvender sig til pædagoger, lærere, studerende og andre, som ønsker at arbejde med projektmetoden. Men den kan også bruges i arbejdet med børn inden for specialområdet.

Alice Kjær

Aalborg, februar 2010

En stor tak vil jeg rette til Kirsten Fristrup som har inspireret med samtaler og hjulpet med layout af bogen.

Også tak til mine kollegaer Lone Andersen og Maria Søgaard Nielsen som beredvilligt har kommenteret i starten af skriveprocessen.

Men først og fremmest tak til de børn der indgår i bogen med tegninger, fotos og udsagn. De er med til at gøre bogens indhold levende. Også takt til deres forældre for opbakning og tilladelse til brug af fotos og tegninger. Endelig tak til min familie, specielt min mand, Finn, for støtte og tålmodighed.

Fra fascination til fordybelse